

Millainen essee on tekstilajina?

Sisältö

- Mikä on essee?
- Erilaisia esseitä
- Esseen kirjoittamisen lähtökohdat
- Esseen rakenne, kieli ja tyyli
- Lähteiden käyttö

[This Photo](#) by Unknown Author is licensed under [CC BY](#)

Mikä on essee?

- Essee on analyttinen ja pohdiskeleva teksti.
- Esseelle valitaan aina jokin tietty näkökulma, jota tarkastellaan lähdekirjallisuuden kautta.
- Esseessä yhdistyy sekä tiedon referointi että omien ajatusten esittäminen.
- Omat ajatukset täytyy [argumentoida](#) - pelkkä mielipiteiden kertominen ei riitä.
- Opiskelueseen tavoitteet:
  - Osoittaa oma perehtyneisyys käsiteltävään asiaan.
  - Perehtyä tieteelliseen esitystapaan sekä lähteiden etsimiseen ja käyttöön.
  - Kehittää ajattelua ja argumentointitaitoja.
  - Osallistua alalla käytävään keskusteluun.

Erilaisia esseitä

- Opiskeluessee
  - Tutkielmaessee
  - Subjektiiivinen essee
- Tenttivastaus
- Kaunokirjallinen essee

Erilaisia esseitä

- Opiskeluessee
  - Tutkielmaessee
  - Subjektiiivinen essee
- Tenttivastaus
- Kaunokirjallinen essee

Esseetä voidaan myös kutsua pienimuotoiseksi tieteelliseksi tutkielmaksi. Erona tutkimusraporttiin on se, että tutkimuksen vaiheita ei selosteta, vaan keskitytään analyysiin ja tuloksiin.

Esimerkki

Opiskelualue: tutkielma-alue

Tainion ja Teräksen (2010, 46) mukaan yhdeksännen luokan äidinkielen ja kirjallisuuden oppikirjoissa viitataan useammin miespuolisiin historiallisiin henkilöihin, eli kirjailijoihin, kuin naispuolisiin. Tätä tulosta voidaan löyhästi verrata siihen, missä suhteessa tutkimusaineistossa on mies- ja naiskirjailijoiden tekstinäytteitä. Yhteensä vuoden 2018 äidinkielen ja kirjallisuuden ylioppilaskokeiden aineistoissa oli 16 miesten kirjoittamaa tekstiä, 11 naisten kirjoittamaa tekstiä sekä 7 tekstiä, joiden kirjoittajaa ei mainittu (esim. videot). Lukuja tarkastellessa voidaan todeta, että miesten kirjoittamia tekstejä on hieman enemmän kuin naisten kirjoittamia. Näin ollen tulokset ovat saman suuntaisia kuin Tainion ja Teräksen (2010). Kuitenkin tekstien valintaan lienee vaikuttanut sukupuolta enemmän se, että teksti on soveltuva YTL:n valitsemiin tehtäviin, joten täysin suoraviivaisesti ei tämän suhdeluvun perusteella voi ajatella, että naiskirjailijoita syrjitään aineistovalinnoissa.

Esimerkki

Opiskelualue: tutkielmaessee

Tutkielmaesseele on tyypillistä, että aiempien tutkimusten tuloksia verrataan omiin tutkimustuloksiin.

Tainion ja Teräksen (2010, 46) mukaan yhdeksännen luokan äidinkielen ja kirjallisuuden oppikirjoissa viitataan useammin miespuolisiin historiallisiin henkilöihin, eli kirjailijoihin, kuin naispuolisiin. Tätä tulosta voidaan löyhästi verrata siihen, missä suhteessa tutkimusaineistossa on mies- ja naiskirjailijoiden tekstinäytteitä. Yhteensä vuoden 2018 äidinkielen ja kirjallisuuden ylioppilaskokeiden aineistoissa oli 16 miesten kirjoittamaa tekstiä, 11 naisten kirjoittamaa tekstiä sekä 7 tekstiä, joiden kirjoittajaa ei mainittu (esim. videot). Näin ollen tulokset ovat saman suuntaisia kuin Tainion ja Teräksen (2010). Kuitenkin valintaan lienee vaikuttanut sukupuolta enemmän se, että teksti on soveltuva Yhteiskuntaoppiin, joten täysin suoraviivaisesti ei tämän suhdeluvun perusteella voi ajatella, että naiskirjailijoita syrjitään aineistovalinnoissa.

Kieli on neutraalia asiatyyliä. Persoona on häivytetty pois ja asioita ei esitetä ehdottomasti, vaan käytetään esim. ilmaisuja ”voidaan todeta” tai ”lienee vaikuttanut”.

Esimerkki

Opiskeluessse: subjektiivinen esse

Työelämässä työntekijän sosiaalisuus ja hänen sosiaaliset taitonsa ovat kaksi eri asiaa. Sosiaalisuus on halua olla ihmisten seurassa ja sosiaaliset taidot taas ovat rakentavan vuorovaikutuksen taitoja sekä yhteistyötä toisten ihmisten kanssa. (Järvinen 2018, 190–191.)

Olen miettinyt tätä omalla kohdallani monta kertaa, koska tarvitsen sosiaalisia taitoja tulevassa työssäni. Koen olevani luonteeltani vähemmän sosiaalinen, mutta tulen todella hyvin toimeen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Minä-muotoa voidaan käyttää silloin, kun suhteutetaan lähteiden herättämiä ajatuksia omiin ajatuksiin ja toimintaan.

Esseen kirjoittamisen lähtökohdat

- Esseessä tulee olla aina aihe ja siitä rajattu näkökulma.
  - Aihe: *Opiskelutaidot*
  - Näkökulma: *Opiskelutaidot etäopiskelun aikana*
- Näkökulman voi muotoilla tutkimuskysymykseksi tai hypoteesiksi eli väitteeksi.
  - Tutkimuskysymys: *Millaisia opiskelutaitoja etäopiskelun aikana erityisesti tarvitaan?*
  - Hypoteesi: *Itseohjautuvuus on olennainen opiskelutaito etäopiskelun aikana.*
- Näkökulman rajaaminen on tärkeä osa kirjoitusprosessia, ja sitä voi tehdä läpi prosessin.
- Mitä tarkempi näkökulma on, sitä helpompi on etsiä sopivia lähteitä.
- Lähteiden valintaan on varattava tarpeeksi aikaa.

Esseen rakenne, kieli ja tyyli

- Rakenne on usein vapaamuotoisempi kuin raporteissa, sillä tutkimusprosessia ei selosteta yhtä tarkasti.
- Otsikoita ei välttämättä numeroida.
  - Katso kuitenkin aina tehtävänanto! Jos siinä pyydetään käyttämään Jamkin raportointipohjaa, tällöin esim. otsikot numeroidaan sen mukaisesti.
- Erotettavissa yleensä seuraava rakenne:
  - Johdanto: Aiheen ja hypoteesin esittely ja pohjustaminen
  - Käsittelykappaleet: Lähteiden ja oman pohdinnan vuoropuhelua valitusta näkökulmasta
  - Päätäntö: Yhteenveto, johtopäätökset
- Vaikka essee mahdollistaa omien näkemysten kertomisen, kieli on kuitenkin asiatyylistä.
- Tietoa ei yleensä havainnollisteta taulukoin tai kuvioin.

Lähteiden käyttö

- Opiskeluksessa vaaditaan lähteiden käyttöä omien ajatusten tueksi.
- Lähteet ja omat ajatukset muodostavat esseessä vuoropuhelun.
- Esseessä kuuluu kirjoittajan oma ääni, joka tarkoittaa esimerkiksi
  - aiheen ja näkökulman valintaa
  - lähteiden valintaa
  - lähteiden esittämien ajatusten järjestämistä
  - punaisen langan kuljettamista valitun näkökulman mukaisesti
  - omien ajatusten ja havaintojen kytkemistä lähteisiin.
- Lähteitä käytetään Jamkin raportointiohjeen mukaisesti.

Lähteiden ja oman äänen vuoropuhelu

Esimerkki opiskeluesseestä

Kuten Alho ja Korhonen (2014) painottavat, oppilaan tulisi ymmärtää, että eri kategorioista tutkitaan merkityksiä eikä tunnistamista. Tämä on tärkeä asia abstraktien asioiden opettamisessa: on eri asia, että oppilas osaa sanallistaa kahden lauseen eron kuin se, että hän osaa nimetä niistä eri muotoja. Kielitiedon opetuksessa tulisi tuoda ilmi se, että kieliopin käsitteitä ei käytetä arjessa samalla tavalla kuin muiden oppiaineiden käsitteitä (ks. Hoikkala 2010). Käsitteet ovat silti hyödyllisiä ajatellen vieraiden kielten opiskelua tai abstraktien asioiden hahmottamista. Yhtä helpottaa se, että abstrakteista asioista puhutaan arkikielisesti, kun taas toinen haluaa käsitteellistää ajattelunsa, jotta se tuntuisi konkreettisemmalta.

Tässä esimerkissä tekstiviitteiden avulla erotetaan referoitu teksti omista ajatuksista. Kieli on kuitenkin neutraalia asiatyyliä eikä minä-muotoa käytetä.

Lähteiden ja oman äänen vuoropuhelu

Esimerkki subjektiivisesta esseestä

Työelämässä työntekijän sosiaalisuus ja hänen sosiaaliset taitonsa ovat kaksi eri asiaa. Sosiaalisuus on halua olla ihmisten seurassa ja sosiaaliset taidot taas ovat rakentavan vuorovaikutuksen taitoja sekä yhteistyötä toisten ihmisten kanssa. (Järvinen 2018, 190–191.) Olen miettinyt tätä omalla kohdallani monta kertaa, koska tarvitsen sosiaalisia taitoja tulevassa työssäni. Koen olevani luonteeltani vähemmän sosiaalinen, mutta tulen todella hyvin toimeen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Järvisen (2018, 192) mukaan matalan sosiaalisuuden omaava työntekijä voi toimia vuorovaikutustilanteissa itsenäisemmin, koska hänellä ei ole tarvetta miellyttämiseen tai ryhmään kuulumiseen. Matala sosiaalisuus voi siis auttaa käyttäytymään ammatillisesti eri tilanteissa, vaikkakin ammatilliset taidot ovat muuten opeteltavia asioita.

Lähteiden ja oman äänen vuoropuhelu

Esimerkki subjektiivisesta esseestä

Työelämässä työntekijän sosiaalisuus ja hänen sosiaaliset Sosiaalisuus on halua olla ihmisten seurassa ja sosiaaliset vuorovaikutuksen taitoja sekä yhteistyötä toisten ihmisten kanssa. (Järvinen 2018, 190–191.) Olen miettinyt tätä omalla kohdallani monta kertaa, koska tarvitsen sosiaalisia taitoja tulevassa työssäni. Koen olevani luonteeltani vähemmän sosiaalinen, mutta tulen todella hyvin toimeen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Järvisen (2018, 192) mukaan matalan sosiaalisuuden omaava työntekijä voi toimia vuorovaikutustilanteissa itsenäisemmin, koska hänellä ei ole tarvetta miellyttämiseen tai ryhmään kuulumiseen. Matala sosiaalisuus voi siis auttaa käyttäytymään ammatillisesti eri tilanteissa, vaikkakin ammatilliset taidot ovat muuten opeteltavia asioita.

Yleensä minä-muotoa ei käytetä, mutta tähän subjektiiviseen esseeseen se sopii. Sen avulla korostetaan lähteen sisällön kytkeytymistä kirjoittajan omaan elämään.

Lopussa tehdään omasanaisesti yhteenveto ja johtopäätös lähteen pohjalta.

Lähteet

Cottrell, S. 2003. The Study Skills Handbook. 2.p. Basingstoke: Palgrave.

Luukka, M.-R. 1993. Opiskeluessee tekstityyppinä. Virittäjä, 97, 3, 408-410. Viitattu 2.8.2022. <https://journal.fi/virittaja/article/view/38604/28339>.

Kosonen, H. 2021. Akateeminen opiskeluessee for dummies. Helsingin yliopiston kielikeskuksen blogi. Julkaistu 23.2.2021. Viitattu 1.8.2022. <http://www.plotti.fi/2021/02/23/akateeminen-opiskeluessee-for-dummies/>.

Kosonen, H. 2018. Miten oma ääni kuuluu opiskelutekstissä? Helsingin yliopiston kielikeskuksen blogi. Julkaistu 26.2.2018. Viitattu 1.8.2022. <http://www.plotti.fi/2018/02/26/miten-oma-aani-kuuluu-opiskelutekstissa/>.

Vilka, H. 2020. Akateemisen lukemisen ja kirjoittamisen opas. Jyväskylä: PS-kustannus.